

בכל שנה ושנה מתעוררת הבעיה כאיזו צורה לבחון את המחזור המתקבל לחברות - האם בשלים הם לכבוד זה, האם הוכיחו על ידי מעשים את בגרותם?

בכל שנה רגילה היינו עדים לתופעה שחג המחזור העמיד בצל אח חג המשק.

קבלת בנינו לחברות השנה, אחרי שעברנו יחדיו את חקופה המתיחה ומלחמת ששת הימים, שונה בתוכנה ובדפוסיה. בנינו עמדו במבחן ויכלו לו, ועדוה לכך אספתנו שסיכמה את התארגנות ה"עורף" שלנו בימי גיוס חברים וכוונות כלליות.

צעירים הם בני המחזור מאחיהם הבוגרים אשר הוכיחו בשורות צה"ל את נאמנותם, כושרם וחלוציותם, אבל יודעים אנו שהם חוסר מאותו העץ, ומותר לנו להפקיד בידיהם את עתיד מפעלנו.

כמה מוזרה לנו, להורים, "תוצרת" החינוך שלנו! לפעמים מזכירה לי הרגשתי את חדהמת התרנגולת אשר דגרה על ביצי ברווזים.

יצאנו לדרך בנעורינו וסיסמאות פציפיסטיות מחנוססות מעל ראשינו - נחנכנו דרך שיכלתו וסגולותיו בשדות הקרב משמשים תומר לימוד לכל ה"מיליטריסטים" בעולם הזה, ללימוד ולקנאה.

רצינו לרפא את פצעי הגלות באופי היהודי, שאפנו לנורמליזציה - והנה צמח בחוכנו דור ממשיכים ישראלי, מושרש בקרקע המולדת ובעם המחווה בארצו, מחושל בקרבות החוזרים ונישנים על קיומנו - כל כך שונה מאתנו אבל כל כך קרוב לחלום שחלמנו על מהות האדם העברי החדש.

כדבר אחד טרם מצאנו את השביל הנכון, גם לא במחזור זה של כיתה י"ב - להשריש את הדור החדש, "הנורמלי" במציאות ה"א-נורמלית" של העם היהודי; לבנות את הגשר ההכרחי בין הצבר ובין היהודי הגלוחי - שרק עליהו, הצטרפותו וקליטתו מבטיחים את המשך הבניין, את התנופה התנועתית הדרושה, את בטחון עתידנו.

יתכן ומה שלא החדירו 12 שנות לימוד וחנוך הוכהר בשעות המתיחות והקרבות. למדנו, כלנו יחד, את הסמון בעם היושב בציון, העם כלו כמות שהוא, וגם למדנו מי הוא העורף שלנו בעולם שמתר לסמוך עליו - העם היהודי כמות שהוא. בהסתגלותם למציאות זו, ביכלתם לבנות בתוכם גם את הגשר האמוציונלי הדרוש לפעילות ציונית, סוציאליסטית, לחוצית, גם בקרב אחרים ובשיתוף אהם - בזה יבחנו בנינו ולאחגר זה לא הוכשרו עדין כראוי.

בנינו המתקבלים עתה לחברות נולדו בשלהי מלחמת השחרור, עוד במשק גבעת-חיים המצומצם ודל. יחד אהם גדלו והתעצמו המדינה ומשקם בחוכה. מלחמות, משברים, פילוג ובעיות אין ספור שמשו רקע לחינוכם, אבל גם קו עליה מתמיד, יכולת לפחור בעיות, בטחון הולך וגובר בעצמנו - בעם ישראל ובחנועתנו.

רק אהמול הם היו כיתה "בעיתית", זקוקה לתשומת לב מיוחדת ולטיפוח, וכבר היום הם הראשונים המאורגנים בכיתה "ארצית" ומשחחפים במסגרת החטיבה לראשונה בעיצוב גורלם לקראת צווי השעה, וברור שדוקא הם מחר כבר יצטרכו להעמיס על שכמם חפיקים גורליים - גרעין בניס, האחזיות, עבודה כפולה ומכופלת בחנועה.

ישוב ההורים יעמדו על החוף ויחפעלו איך גוזלים יודעים לשחות - והם ידעו לשחות!

לנו לא חסר הגשר האמוציונלי אל בנינו כי אהבנו אותם. ידעו הם בשעה זו של מפנה בחייהם כי אהבה זו לא תחלוף - היא עטפה אותם בשעה גידולם, היא תשמש מסד לתנופתם בעתיד, היא תלורה אותם בכל נפתולי דרכם.

הרכיט

רצה הגורל שלא נחוג את בר-המצוה של כיתה ז' שלנו, שרובם שם הם בני זקו גים, ברוב עם ופאר, כיד הדמיון והיכולת של זיוה מורחם. והנה, החכנסנו - ההורים, ילדים ומחנכים למסיבה, לכאורה כיתה קטנה "אך רוח איתנה". בין כתלי הכיתה נראינו רבים וחגיגיים.

סיבה, סיבה למסיבה, ושלש הן: בר-מצוה, סיום שנת לימודים, ופרידה מזיוה שליחותה אותם שלש שנים.

פתחה זיוה בדברי ברכה ובהערכה קצרה על אופי המסיבה. מפי אחד הילדים הוקרא נוסח ההתרמה למלוח הבטחון, במקום מסיבה גדולה לבר-מצוה. ברוח זו - רוח החקופה בה אנו חיינו וחיים, החנהלה כל המסיבה. הכיתה וההורים גם יחד היוו גוש אחד להתפרקה ממסען המתח של הימים בהם דחינו את החג, ממועקה אבל וחרדה בהם עוד הננו מההלכים, עד ישכון השלום.

לידי יושבת אם-אורחה ושרה במלוא גרונה שירים הידועים לה עוד מימי הפלמ"ח. היתה אורחה ליכוד. כשזיוה דברה על ילדי חוף שיזכו להיות חברים במשק, פרצה אותה אם: "גם הוריהם".

בפתחה הופעות הילדים הוקרא "מגש הכסף" לנתן אלטרמן ו"התפילה" לחגי ועוד קטעים דומים, דקלומים ופזמונים קולקטיביים בטוב-טעם, י"ג המצוות שהוטלו עליהם, ומהורי הבית מאז ועד היום.

בזמן קשה ילדנום - הלאמת העלת סואץ, עסקת הנשק הצ'כית-מצרית. בימים קשים הגיעו למצונות - אך נצח ישראל לא ישקר - בזכות הנצחון הגדול הפעם נזכה להביאם לחברות בימי שלום ושלום על כל בשח ישראל. תהיו לגאווה ולנחת להוריהם האוהבים, ולחברה כלה. אסתר כ.

נ ז ק י מ ל ח מ ה ו ק י מ ו צ י מ

אין ספק כי גבעת-חיים נפגעה מן המלחמה באופן יחסי רק מעט. לא זו בלבד שלא סבלנו מהפגזות; מבנה המשק והחברה, המצאותם של חברים מבוגרים ו/או חברות מנוסות בצנפי היצור במידה מספקת ובמקומות אחראיים, מנעו פגעים חמורים. אעפ"כ מסתכמים הגזקים הישירים והעקיפים בעשרות אלפים לירות, ומכאן אפשר להקיש על מצבם הקשה של משקים הקרובים יותר לקרובי האש, או המורכבים בעיקר מאנשים צעירים.

בשלהי ין חל איחוד בזריעת חלק מהתירס; יתכן וגם היכול הנמוך של תפוחי אדמה יש לזקפו בחלקו על הנסיבות המיוחדות. בוטלה לחלוטין התכנית של זריעת עגבניות להעשייה.

בעורפות נפסק לחלוטין שיווק הברונזים וחודש רק לפני שבוע, במחירים נמוכים. במשחזר עזר המטבח, אשר קלט כ-700 עופות, להנאתם של האוכלים ותוך הכבדה קשה על העובדות, במיוחד חברות המחסנים - כל הכבוד להן על שקבלו על עצמן את העבודה הנוספת הרבה של נקוי ברונזים בתקופה קשה בלאו הכי, בינתיים ממשיכים להדגיר כרגיל. שיווק ההודיים אף הוא צומצם. במאי נשלחו 16 טון, במקום ממוצע חדשי של 20-25, וביוני עוד פחות, ז.א. שנחתה גרעון של לפחות 10 טון בשיווק שפירושו עודף של 1200-1500 עופות בבית. עופות אלה ממשיכים לאכול, במידה והם מזקינים יורד ערך הבשר, והעיקר, הם חופפים את הסכנות ומונעים את ההעבדות הסדירות מבחי האימון. נאלצנו לדחות קב"ח אפדוחים מחוסר מקום באימון, והדבר ישחקף כמובן בשיווק בחדשים הבאים.

כדפת חל עיכוב מסוים בשיווק עגלים לבשר, אך אין לדבר על נזק רציני. החלב שדוק רוב הזמן באופן סדיר, רק שבוע ימים גויס המיכל ואז שלחנו בחביות "גת" של 200 ליטר (כדים כבר אינם נמצא וגם אינם כל כך יעילים כשמדובר על כמויות של למעלה מ-3000 ליטר ליום!). יומיים החג יות נשלחו בטרקטור (לחל-אביב וחזרה ב-5 שעות) ואחרי כן באוטו.

מפעל "דיוק" שותק כליל לשבועות אחדים. עכשיו עובדים במלוי ההזמנות שהיו באמצע עבודה. עובדי המפעל חייבים לחזור לשרות לתקופה של עוד 3 שבועות והנזק כאן יסתכם בכמה אלפים לירות.

בקראו פרטי ב יש במאי גרעון של 40 ימי עבודה, וביוני של קרוב ל-100 - הפסד של 5000 ל" בקירוב.

גם ב"גת" הפסדנו על ידי גיוס חברים צעירים קרוב ל-250 ימי עבודה.

מול הירידות האלה בהכנסות - ויש להניח כי יחבררו עוד הפסדים סמויים אשר עדין אינם נראים לעין - עומדות הוצאות מיוחדות שהזמן גרמן: החקנה מקלטים, מחפר, רכישת כלי חפירה ועזרה ראשונה, רכישת משרד -8000-10000 ל" מבלי לקחת בחשבון את מלאי המזון.

לפי סיכום של 3/4 שנה נראה כי העודף נטו חסכ'ז - הפחתה ורווח - יגיע ל-400,000-420,000 ל", במקום חצי מיליון כמצופה.

תכנית הקימוציים שהובא לאספה ואושרה בה כלל, למעשה רק את ביטול הנסיעות לחו"ל, תוך הדגשה כי הסבה לכך היא אינה רק התסכון אלא הרגשה כללית של החברה כי אין זה הזמן המתאים לנסיעות.

הצעה לבטל יציאה לנופש נחלקה בהתנגדות כבר במזכירות ולא הובאה לאישור לאספה. התקציבים האישיים של החברים הוצאו ברוכס, ולכן גם כאן אין אפשרות לקימוציים. הופנתה פניה אל הציבור לשמור במשהו על הלך הרוח של ימי המתיחות: לחסוך במים ובחשמל - בזה האחרון עלינו ב-1000 ל" לחודש לעומת אשתקד!!), לא לבזבז צרכי אוכל, לדחות הוצאות עבודה שאינן הכרחיות, להענות בעין יפה לפניות לעזרה בעבודה במסע, כשההיתר צורך.

נמסר ע"י אריה פ.

X X X X X

ב א ס פ ה

ב מ ז כ י ר ו ת

- הוחלט על המשך השתלמותו של בנימין אלוש. על הכשרתם של רינה, אפרת ודליה, והמשך השתלמותו של יובל נהרי, הוחלט עוד באספה קודמת.

היה דיון על נזקי מלחמה וקימוציים. סוכס בדבר הכשרות בשטח החינוך לשנת חסכ'ה.

פאולי ויתרה על השתלמותה כעת, בהטעימה כי אין זה הזמן לנסיעה לחו"ל, אף לא למטרות לימוד.

ועדת הבניה הניאה הצעות חדשות לבנין שיכוני קבע. המזכירות החליטה לקיים את החלטת האספה בדבר בניה בקומותיים. השאלה תובא להכרעה באספה הקרובה.

- הוחלט על ביטול הנסיעות לחו"ל השנה, לשם חסכון ובהתאם להרגשתו הכללית של הציבור.

הג ה-35 יוחג בשבוע הבא, יחד עם מסיבת הנצחון, מסיבה פנימית של המשק בחדו-האוכל.

אאאאא

לנוח א ש ו ח - זקן חברינו, המתמיד, הראשון לכל גיוס - שא ברכה ליום הולדת ה-75 - יישר בחרן

ע.נ.פ.י.ק.י.

שיכון קבע בקומות יים

2.1 אר לא ?

מ ט ע

גמרנו לקטוף את האגסים מהזן ג' נטיל- מעל 20 טון, שהם כ-3 טון לדונם. עתה קוטפים שזיפים מהזן ארגון - יש לנו מזה בסה"כ 2 דונם, ונוריד מהם קרוב ל-10 טון פרי. עצי האוגדן הרחבים, עמוסי הפרי, סגרו את השורות והנכנס ביניהם דומה עצמו במערה או בכנסייה עתיקה כשקרני אור מעטים חודרים מבעד מעטה הענפים והעלים.

בשכונת שעבר, ממש ברגע האחרון, בוצע השנוי המחוכנן במכונת המיון, המאפשר בה עבודה מתוך מיכל קטיף גדול במקום ארגזים. עיקר השנוי: הוספה סרט כירור רחב ורמפה המאפשרת לטרקטור להעמיד את המיכל במקום המתאים. המכונה עובדת לשביעות רצוננו הגמורה וצבא הקוטפים מספק בקושי עבודה לצוות המבודרים והאורזים. יש יתרוונת רבים למיון הפרי בבית במקום בבית האריזה המרבזי.

ב כ ר ם עובדים בחילון - גלוי האשכולות ושחרורם מהעלים המכסים אותם. גמרנו את המוסקט ועם הפסקה קצרה בקטיף בשכונת הבא נמשיך באלפונס.

המתנדבים שהגיעו למשק מאפשרים לנו לעבוד בדרך כלל בלי גיוסים. אולם החברים מתבקשים לשים לב להודעות גיוס שיופיעו מדי פעם על הקיר מול לוח המודעות. יש לפעמים צורך לזרז קטיפו של פרי מסוים, ואז מתבקש הציבור להענות לפנייתנו גם ללא הודעה מוקדמת.

כ ו ח נ ה

בשנים הביתה מצא הצוות את השטחים במצב משביע רצון - הילדים, בעזרת המבוגרים המעטים, טפלו יפה בשטחים והם נראים אפילו יותר נקיים מאשר בדרך כלל, אמנם בהשקעת הרבה ימי עבודה, אבל טוב שהשקיעו אותם והדבר עלול להשתלם בעליה היבול. אמנם, כל מי שתקוע לקרון ועבר שם זה הכעס הראשונה, נדהם מרובי הקוטאב, אבל אנו הקבועים יודעים כי המצב הוטב ביחס לשנים קודמות. חומר הריסוס החדש, אנזר שמו, הוכיח את עצמו, אם כי הוא כמובן יעיל רק בצידורף עם עיטורים וקלטורים מדויקים.

התחלנו להשקות וזו השנה הראשונה שאנו גוררים קוים בטרקטור, במקום ההעברה המפרכת משורה לשורה. החידוש הזה, הנהוג זה כמה שנים במשקים אחרים, חוסך לא מעט ימי עבודה והרבה מאד מאמץ וכחות, וטוב שהגענו לכך.

המזיקים הם בינתיים מעטים ואינם מחייבים ריסוס.

ש ל ח י ן

"מסיבות שהזמן גרמן" לא הספיקו בעין-חרוד להתקין את הקומביין, ולכן אנו מוציאים תפוחי-אדמה ב"מכונת הוצאה בידים" עובדים כזה מהנות עבודה במסגרת גרנ'ע בבוקר, וילדים ונוער שלנו אחת'צ. ההספק היומי הוא כ-10 טון. היבול הוא איננו גבוה, משהו מעל 2 טון, אבל הטיב הוא טוב-מעל 70% טון א' ואיסוס. עובדים כ-15 ילדים בכל עת, כי השורות קצרות, המחרשה מרימה 2 טונות בבת אחת ומרכזת את הפרי לאמצע, והילדים אוספים אותו למיכלים.

חירט. לפני הגיוסים הספקנו לזרוע 130 דונם, ומצבם טוב. לפני שבועיים זרענו 60 דונם שנבטו יפה, השכונת עוד 60 דונם, ובסה"כ נביע ל-310 דונם, במקום 340 מתוכנן. קטפנו 10.5 טון שעועית ל"גת", מעט בידים והרוב בקומביין.

לאחר החלטת האספה המאפשרת הקמת שיכונים קומותיים ניגשנו להיפוש חכניות ועיבודן. הגענו למסקנה כי החכניות יש להן פגם אחד רציני שלא ניתן לתיקון: אותם 39 ממ'ר שאושרו כדירה קבוצית הן על ידי הצנועות והן על ידי המרכז החקלאי, הם מספיקים אולי כשנוספים להם, ברוב חודשי השנה, הגינה והדשא מסביב לבית, אולם הם צריים למשפחה הגדולה כשתוספת זו איננה, כפי שזה קורה בהכרח כשעולים לקומה השנייה. זהו הפגם העיקרי, נוסף לצפיפות, רעש והפרעות הודיות. נימוקים אלה היו ידועים גם לפני ההחלטה ולפני המלצות המזכירות והועדות הנוגעות בדבר, אולם ההחלטה על בניה בשתי קומות נה-קבלה מתוך השיקול שאסור לנו לבזבז שטח, בהתחשב עם צרכי השיכון ההולכים וגדלים.

בדיונים באספה הרחיבו חברים את הדיבור על אפשרות למצוא שיטת בניה בקומה אחת אשר תתן את אותה תוצאה לל חסכון בשטח, ויחד עם זאת תשמור על הפרטיות של המשפחה ועל האופי הכפרי של הנקודה.

ראמנט, מחבר עתה כי קיימת שיטה המגשימה את אותה מגמה: שיטת הבניה הקרויה "דירת חצר" - בית ובצמוד לו חצר סגורה המאפשרת לדיירים לצאת מן הבית ולהמצא בחוץ בלא הפרעה, גם כשיחידות הדיוור קרובות ואף צמודות זו לזו. יחד עם זאת ישנם כמובן גם שטחי דשאים, עצים וגינות.

הצעות בניה לפי שיטה זו תהיינה תלויות בכניסה לחדר-האוכל והחברים מתבקשים לעיין בהן.

בבדיקה מחברר כי שיטה זו מאפשרת אפילו ניצול יתר של שטחי בניה הגובלים עם בנינים קיימים, כי בנין קומותיים הגובל עם בית אחר תייב להיות מרוחק ממנו יותר מאשר בית נמוך. לדוגמה: אם בקומותיים ניתן להציב בשטח של "עיגול ארלונזרד" 20 יחידות שיכון - 5 בתים של 4 דירות, וזה בצפיפות גדולה למדי - הרי אפשר להציב באותו מקום 24 "דירות חצר", ואף ביתר נוחות לחברים.

לפי התייעצות ראשונה במפעל הבניה ובמחלק התכנון נראה כי "דירת חצר" עולה 5% יותר מהבניה המקובלת אצלנו עד כה (שהיא אינה מחאימה לשטח של העיגול), בר זמן שדירה בבנין קומותיים עולה 10-12% יותר.

נראה איפוא כי בהצעה החדשה יש הן יתרון כלכלי, הן שמירה על אופי הנקודה, והן יתר נוחות לדיירים.

ועדת הבניה ממליצה פה אחד לבנות מעתה בצורה של "דירת חצר".

חנן דניאל

x . x . x . x

מ ת נ ד ב ז ם

כרגע - המצב משתנה מדי יום - נמצאים אצלנו כ-30 מתנדבים יהודיים שהגיעו כאמצעות הסוכנות היהודית. החלק החשוב ביניהם - קבוצה דרום-אפריקאית המזכירה את מיטב קבוצת ההכשרה של הימים ההם. מאמר של אחד מחבריהם על הרקע להחגיגות מתפרסם ביומן זה. - פרטים נוספים יפורסמו ביומן הבא.

x x x x

ל י ס י ם

ש נ ת

ה ל י מ ו ד י ם

ח ש כ ' ז

שנת הלימודים אינה מסתיימת השנה בצורה המקובלת. המאורעות שעברו ועדיין עוברים עלינו מורגשים בכל. ואם כי רק ימים מעטים הדהדו החותמים מסביבנו ומטוסי האויב סרו מעלינו - ערערו אותם הימים את חיי הילדים על כל שכבותיהם. אימת המאורעות הורגשה הרבה לפני שהתחוללו והודם טרם נחפס. דרושה התגברות מסויימת של כל העוסקים במלאכת החינוך כדי לשמור ככל האפשר על המסלול הקבוע.

לפי החלטת ועדת החינוך של הקיבוץ (בהתאם להחיות של משרד החינוך) אנו מאריכים את שנת הלימודים בכיתות היסוד בשבוע ימים, כלומר עד ה-7 ביולי. עד אז יסיימו ויסכמו הכיתות ב' - ט' את לימודיהם ויחכוניהם למסיבות סיום במסגרת כיתחית. ציון כולל לסיום יינתן השנה במפקד כללי של מ' הכיתות.

השכבה הצעירה - ב' - ו' - הכינה תערוכה לסיכום הנושא - "גבעת-חיים נח 35", שהיא חלק מחוכנית החג שבוטל. הילדים סיירו בעמק-חפר המזרחי ובחדרה לרגל מלאות 75 שנה לייסודה. בזאת ביצעו את חוכנית הלימודים במינימום של הפרעות. אך בכיתות הגבוהות - הפרעות והשיבושים בחוכנית הלימודים ובמהלך החקין של החיים היו רבים. כיתות ז' ו-ח' הפסיקו את לימודיהן; ההעברות למקום מגורים חדש וסידורי לימוד ארעיים הוסיפו גם הם על המתיחות. היינו נאלצים לשכנס בקרבת מקלטים מסודרים. ובהזדמנות זו ייאמר - אנו חייבים לבנות מקלטים גם בשטח בית הספר. איש אינו ערב לכך, שאיננו צפויים למצבים קשים גם בעתיד. ואם גם נתבדה בבנותנו מקלטים - "על מנה שלא נזדקק להם" - כפי האים-דה הידוע - מה טוב!

בני כיתה ט', יחד עם בני כיתות ההמשך וחברת הנוער, התגייסו לעבודה כבר בתחילתה של תקופת החירום, אך כעבור שלושה שבועות עם השחפר המצב בעבודה הוחזרו יחד עם חברת הנוער ללימודים. חלק מן המורים מגוייס עדיין, אך אלה הנמצאים בכית מלאים את החסר. חברת הנוער חסיים את לימודיה כמתוכנן באמצע יולי.

הכיתות י' ו-יא בלבד לא חזרו ללימודיהן, אותם זנחו מסיבות שונות ואחת מהן - עזרה למשק צעיר עוד בסביבות פסח. לאחר מנוחה של שבוע ימים לכל אחת מהכיתות ימשיכו בעבודה במשק על חשבון מכסת הקיץ. את אשר הם מחסירים בלימודים יצרפו לשנת הלימודים הבאה בתקן מורים מלא ובכוחות מחודשים.

שני החגים, שביח הספר אחראי לקיומם - הבר-מצוה וחג המחזור, המציינים תחנות בחיי הילד והנער לא נחוג השנה כמקובל. חג הבר-מצוה יקויים רק במסגרת ילדי הכיתה עם הורים. את תמורת ההוצאות לחגיגה גדולה תורמים הילדים למוסדות הבטחון של המדינה. חג המחזור וקבלת הבנים לחברות יתקיים במסגרת אסיפה חגיגית. חגים אלה עם מה שברוך בהם - הכנה להצגה ועוד - מהוים ודאי חוויה גדולה לנערים המתבגרים. למחזוריים אלה - בני ה-13 ובני ה-18 יחקשו הזכרונות על מועדים אלה עם החקופה המיוחדת בה הם חלו ונדמה לי, שבכך עולה חוויה זו על החוויות הרגילות. לבני המחזור המסיים ניתנה הזדמנות להוכיח את בגרותם במעשים שאין להמירם בשום צורת מבחן אחרת ואכן, הם עמדו בו כיאות.

ח ר צ ה

X . X . X . X . X

ח י ל ו פ י

ר ו פ א י ם

ביום ב' בערב התקיימה במועדון מסיבת פרידה לד"ר אוסטרוביל, בהשתתפות הרופאים המחוזיים ד"ר אוקן וד"ר ולגרין, הרופא החדש שלנו ד"ר וכסברג, בני המשפחות, הסגל הרפואי, המטפלות, ועוד. בדברי הערכה חמים ציינו באי-כח של המשק ובאי-כח של קופת-חולים את שרותיו של ד"ר אוסטרוביל בסביבתנו במשך למעלה מ-30 שנה. דובר ביהוד על גישחו האנושית לכל חולה, בלא הבדל גיל, על הכבוד שהוא רוכש לאדם כאדם, כל אחד עם אישיותו, בעיותיו ורצונותיו. ד"ר אוסטרוביל אהב ילדים וילדים אהבים אותו, ואין שומעים בכי של ילד מתוך מרפאתו. ילדי הגן הופיעו בסך לביקור פרידה, בהגישם לו ציורים ומכתבים.

ספרו קצח סודות מן החדר, או ליתר דיוק, מתוך תיקו העכה של ד"ר אוסטרוביל במחוז, המלא החקפות על המוסד לטובת הנזקקים לו. לדוגמה: ד"ר אוסטרוביל כותב כי הוא רכש על חשבוננו סוס ואוכף, ועתה הוא דורש מן המוסד הקצבה לאוכל עבור הסוס, כנהוג אצל רופאים אחרים המחזיקים סוס לרגל עבודתם. (מן הצד צוין, כי לפני הסוס היה גם חמור שנשא את הרופא לביקורי בית!)

לדברי הפרידה צירפו כולם דברי ברכה לד"ר וכסברג ואיחולים לעבודתו.

ד"ר אוסטרוביל ענה בדברים נרגשים והביע תקוה כי גם אחרי הפסקת עבודתו כרופא יוכל להמשיך ולקיים את יחסי הידידות שנרקמו, ובמיוחד עם הילדים.

וזו מכתב הפרידה שנחקבל במזכירות:

"לכב' מזכירות משק גבעת-חיים המאוחד וציבור החברות והחברים.

"לצערי הרב הגיע הזמן שמרכז קופת-חולים מיעץ לי להפסיק את עבודתי הרפואית הסדירה אצלכם מפאת גילי. צר לי מאד שלאחר שנים של עבודה פוריה במשקכם, עלי להפרד מכם, חברות וחברים יקרים, ובמיוחד מכם, ילדים נחמדים שכה אהבתכם.

"העבודה במחיצתכם גרמה לי הרבה סיפוק ועלי לציין את היחס החברי היפה ששרר ביננו ולהודות בהזדמנות זאת לאחיות ולמטפלות ולמרכזת הבריאות ששיתפו אתי פעולה לטובת הכלל.

"אני מקוה להפגש אתכם גם בעתיד ובדצוני להביע את נכונותי לבוא לעזרתכם בכל עת שתזדקקו לכך.

בברכת חברים נאמנה

ד"ר זאב אוסטרוביל"

בְּעִינֵינוּ דְרוֹם אֶפְרַיִם

כשהגיעו לדרום-אפריקה הידיעות הראשונות על פרוץ הקרבות - בבוקר של 5 ביוני - הייתה התגובה של הציבור היהודי דומה להתפרצות של הר-געש; לא הייתה זו להבה קטנה של הזדהות אלא אבוקה אדירה - מאמץ כביר שפרץ מחוץ הקהילה, מחוץ הרצון להטות שכס מיד, ללא חזרי.

אלה שעד כה תרמו מעט או בכלל לא למגביות ציוניות, נחנו עתה ללא חשבון, ובמשך ימים נאספו מיליונים; אלה שנחנו את זמנם עד כה רק לעיסוקיהם האישיים הקדישו פתאם שעות רבות, שכאילו לא ידעו על קיומם כלל, לפעולות עזרה. אלה שחשבו להתעלף למראה של מחס, מצאו עתה אומץ לחרום מנות דם למען ישראל.

ביום הראשון של המלחמה הוצפו משרוי הסוכנות באנשים צעירים שהציעו עצמם לעזרה לישראל בשעתה הגורלית - סטודנטים, מורים, רופאים, עקרות בית, אנשי עסק, מהנדסים.

מחוך הלהט הזה נוצרה קבוצתנו.

מפאת קשיי התחבורה אי-אפשר היה לקבל כל מתנדב, והוקמה מערכת שלמה של מיון ובירור, ממש סרט נע, כשמועמדים זורמים מבדיקה רפואית למשרדי פספורטים ואחרי כן הם מוצגים לפני ועדות מיון שעבדו כמעט בכל שעות היממה. אלה שאושרו ליציאה סידרו מהר את ענייניהם ההכרחיים ביוחר: דאגו לדירה, מכרו מכוניות, בקשו וקבלו רשות ממוסדות חינוך להמשיך את לימודיהם אחרי העדרות של 6 חודשים. מראשית הגיוס הוברר לכולם בצורה שאינה משתמע לשתי פנים כי דרושים רק מתנדבים בלתי לוחמים, להקלת הלחץ הכלכלי והמצוקה בכוח עבודה, כחוצאה מן המלחמה.

החדשות על ההישגים המופלאים בחזית נתקבלו בצהלה, ביחוד על ידי אלה שחכו ל"צווי חנועה" שלהם... ואולם... עם כיוונו המהיר של הקרבות נתגבב ספק ללב: האמנם יהיו זקוקים לנו? האם יהיה לנו מה לעשות? יתכן והשמחה של רבעים אלה הייתה מהולה בקורטוב של אכזבה באשר תפקידנו ההיוצאי שראינו לפנינו הועם על ידי מעשיה המזהירים של ישראל.

וכך הגענו לגבעת-חיים. יש ביננו כאלה שכבר היו בארץ ויודעים לדבר קצת עברית; אחרים הם חדשים לגמרי, הן לגבי הארץ והן לגבי השפה. לרוב חברינו הקבוץ הנו חוריה חדשה לחלוטין, רחוקה מכל דבר שהורגלו אליו. יש הרבה דברים מוזרים לנו, ויקח זמן עד שנחרגל. קודם כל - באנו הנה מחוץ חורף קר מאד, ישר לחוץ החום הכבד של קיץ ישראלי. יש שנוי רב באוכל - דרום-אפריקאים רגילים לאכול הרבה מאד בשר ומעדיפים לאכול את ארוחתם העיקרית בערב - ואנחנו גם אוהבים לשתות בירה! שעות העבודה ותנאי העבודה הם שונים לגמרי בשביל אנשים הרגילים למה שקרוי "שעות משרד".

אבל יש לנו מידה רבה של התלהבות - ומולה עומדים סבלנות ורצון טוב מצד חברי המשק. לא ירחק היום ונוכל לחשוב עצמנו קבוצניקים לכל דבר. אנחנו רוצים להשתתף בפעולות חברתיות של המשק, ללמוד שירים וריקודים, ללמוד עברית, להחשב כחברים זמניים אחראיים.

אברהם
(חרגום מאנגלית)

מחוך מכתב של נולדה למשפחת שרון, קימברלי, דרום-אפריקה, 5.6.67

צו לי שנאלצתם לצאת למלחמה, ואני כולי התרגשתי מנצחונותיכם. ידעתי כי מלחמה זו כוא תבוא, כי לא יכלתם להמשיך בחיבוק ידים מול התגוריותיהם של הערבים. בניכם ובנותיכם, המאומנים להפליא, גם אם הם אינם רוצים במלחמה, ידעו היטב להשתמש בכושרם. מחשבותי נתונות לכם בכל רגע משעות היום ואינני יכולה לדבר על שום דבר אחר.

צו לי שאינני בקבוץ עתה בכדי לעזור. בקשתי להרשם כמתנדבת, אך העתוננים אומרים לי מבקשים כעת רק מתנדבים יהודיים. כתבתי להם שהייתי בקבוצכם 5 חודשים, ושאתי רוצה שוב אליכם.

שמעתי היום בחדשות שחדרה הותקפה. האם ביה-החרושת שלכם עדין שלם? החדשות הן וחרות, הערבים טוענים לנצחונות מגוחכים. שוטים שכמרתם.

אני מאושרת לספר לכם כי יש לכם הרבה ידידים בעולמנו זה, יהודים ולא-יהודים. ום טלפנה אלי אשה בעניני עסקים, אינני מכירה אותה באופן אישי, אבל התחלנו לדבר ישראל - והיום אחרי הצהרים היא טלפנה שנית רק לאמר לי כי כבשה את כל ירושלים ורצועה עזה, כך נאמר בחדשות. אם כי אין באהדה זו לעזור לכם עזרה של ממש ממרחקים, גם התענינות רבה מלבד אהדה.... אנחנו מקווים כי המסעות הגדולות לא יתערבו - גם סבלתם מספיק.

אני מבינה כי אין לכם זמן לכתוב. כשתוכלו - אנא, הכתבו שורה שהכל בסדר ופחתכם. אולי ישחק לי מזלי ואראה אתכם בקרוב. בינתיים, אסחד, אני מאחלת לך הכח שתהיהי זקוקה לו

שלום שלום

נולדה
(חרגום מאנגלית)

ה ד ר ך ל י ר ו ש ל י ם

נסעתי לירושלים שבוע לפני פרוץ הקרבות. אם כי הדרך הייתה שלוה - מכוניות כמעט ולא היו כי רוב הרכב היה כבר מגוייס - נזכרתי בנסיעות הרכבה לירושלים, בנסיבות שונות במשך שנים.

הפגישה הראשונה עם יער באב-אל-ואד - איזו הפתעה היה לי עמק הרים מיוער זה, דרכו מתפתל הכביש ובכל נסיעה מדדתי בעיני את העצים: האם גדלו בינתיים ורבהו?...

כעבור חודשים מעטים, בזמן הרארעות אמרתי פעם לשכני: "בכל פעם שאני מגיעה לשולי ההרים יש רצון לרדת ולעלות ברגל". והוא השיב - "רק אם את רוצה לעשות טיול אחרון ויפה מאד..."

ואמנם זכיתי מאוחר יותר לעבור הרים אלה ברגל בכיוונים הרבה ובדרכים שונות - על הרכסים ובואדיות, בטיולים ובצעות - מחברון בדרום עד לרמלה בצפון; מהרטוב ובן שמן ממערב עד לקרן סרטבה וים המלח במזרח.

בשנים של מלחמת העולם ירדתי לא פעם באופניים ואין דבר יותר יפה מהירידה מאבו-גוש עד ללטרון ועוד עם רוח קדים בגב.

בדצמבר 1947 עלייתי בשיירה והנהג לחש לי: "שבי מאחורי, אם יהיה חיפוש אעביר אליך את האקדח". עברנו בשלום הלך וחזור, אך בשיירה שכנגד היו קורבנות. ושוב בספטמבר 1948 ב-דרך בורמה" או "דרך מלאיה" כפי שקראו לשלוחה הדרומית יותר, בערך בתואי של הכביש היום עלו מכוניות משא עמוסי אספקה; ירדו מכוניות עמוסי רהיטים רבים - אז עקרו מירושלים לערי השפלה.

חזרתי נפעם ברכבת. לפני בחיר - מטעים שלנו מדרום למסילה, כשגדר המטע הוא גבול המדינה. אחרי בחיר-שטחי ירקות משופלים להפליא מצפון למסילה, בתוך מדינת ישראל, ערוגות קטנטנות, משוקעות, ישרות ונקיות להפליא. גברים, נשים וילדים ערביים עובדים ושולחים מבטים אחרי הרכבת - איזה גבול מלאכותי!

לפני שבועיים, יום ליחר שוך הקרבות, נסעתי שוב לירושלים ופתאם אין גבול: נבי סמואל, רמלה, יריחו, ואדי קלט, הר הצופים. פתאם הם "שלנו" כמו בימים ההם. האמנם כמו בימים ההם? הנוכל שוב ללכת במשך שעות דרך מטעי תאנים, לכבד את הכלב כסיגריות ולהתכבד בפרי? לראות ביום חורף צלול את החרמון מהגבעות של מדבר יהודה... האמנם אין גבול? "והגבול הוא בלב כל אדם".

עד כאן כתבתי לפני שבועיים.

והנה, נסעתי שוב, עלייתי לחר הצופים, ישבתי באמפייתארון, שמעתי סביבי אנשים מסופים זכרונות מטכסי האוניברסיטה באותו מקום, כאילו זה היה לפני שנה-שנתיים ולא לפני 25 שנה, כאילו נמחקו 20 שנות פיזור, ואפשר להתחיל במקום בו הפסקנו. והמדבר-נדמה לי כאילו נוספו קבוצות עצים קטנות פה ושם בדרך לים המלח המכחיל במרחקים, ורטט שחור של כביש נמתח במקום שפעם היו רק שבילי עזים.

לעת ערב עלייתי על גג הספרייה, השתדלתי לא לראות את העזובה מסביב, אלא את ירושלים לאור השמש השוקעת, ירושלים השלמה, "ירושלים הרים סביב לה".

למחרת - הדרך מהר-ציון לשער האשפות שמשום מה לא הלכתי בה אי-פעם, מרל עמק-קדרון וכפר השלוח; השוק בעיר - צר, אפל, סגורני, נקי, הומה מאד. קבוצות-קבוצות, משפחות-משפחות זורמים הערבים לעיר החדשה. האמנם אפשר במחי יד למחוק גבולות? גם זה ישרנו פעם: "הגבולות לזקנים, אנו יוצאים למען חופש וידידות".

חזרתי דרך לטרון - בזה נסגר המעגל.

x . x . x . x

נ ר ש מ ה

מחוך דבריה של מרים פרוינד, המטפלת של הכיתה הנוגרת של גבעת-הירים, בחג בר-מצות של הכיתה, אביב 1948; זאת הייתה הכיתה של יריב, פוריה, ועוד.

מרים פרוינד	24 ביוני 1949
אברהם גורן	29 ביוני 1959
שרה מאיר	16 ביוני 1960
אברהם לדרר	2 ביוני 1966

"לא הצלחנו עדין למצוא את המגע הנכון עם שכנינו, לעורר את אמונתם בנו, להוכיח להם כי הישוב היהודי הוא לתועלתה של הארץ כלה, על כל חושביה. אנו באנו מעולם אחר ואח רוב זמן היוחנו כאן הקדשנו להחאמה עצמנו לתנאים החדשים. היינו עוסקים ב"לבנות ולהבנות" ולא הספקנו לחזור לחיי שכנתנו, להחעמק בשפתם ובאורח חייהם. זה יהיה תפקידכם! אתם תבינו את הגשרים אל העם הערבי, תרחשו לו ידידות, תעוררו ותפתחו אותו, בפיתכם ההיינה שגורות שתי השפות, והילד הערבי יבקר במשקכם עם אמו או עם חברו באופן חפשי, כאורה רצוי. כך תעבדו את הקרקע שלא חצמח בה עשב השנאה, וכך תבטיחו שלום איחון לכל הארץ."

(מוגש כשי לכיתה ז' בחג ה)

ביום ד' השבוע התכנסנו לאזכרה
ל א ב י
דברי הערכה ואהבה, הקראות,
נגינה
ואוירה יגון העוטפת את החברה
כלה, מנער ועד זקן.
האזכרה חותמת את חודש האבל, אך
אינה משחררת מהרגשת השכול.